

Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission

AN ARDTEISTIMÉIREACHT 2010

**AISTRIÚCHÁN
AR SCÉIM MHARCÁLA**

TÍREOLAÍOCHT

GNÁTHLEIBHÉAL

Fiosrúchán Tíreolaíochta - Croí-Aonad 3

1. Réamhrá
4 PSÁ @ 1 mharc amháin an ceann
Teacht leis an bhfad a ordáíodh – 1 mharc amháin 5 mharc
[PSÁ = Pointe Suntasach Ábhartha]

2. Pleanáil
4 PSÁ @ 1 mharc amháin an ceann.
Teacht leis an bhfad a ordáíodh – 1 mharc amháin 5 mharc

3. Bailiú Sonraí
Dhá mhodh/dhá bheart oibre @ 18 marc an ceann
Gach modh/beart acu sin – 9 PSÁ @ 2 mharc an ceann (18 x 2) 36 marc

Comhleanúnachas – 2 mharc grádaithe Teacht leis an bhfad a ordáíodh – 2 mharc	4 mharc
--	---------

Iomlán 40 marc

4. Torthaí, Conclúidí, Luacháil [30 marc]
Trí cheannteideal @ 8 marc an ceann
Gach ceannteideal: 4 PSÁ @ 2 mharc an ceann 24 marc

Comhleanúnachas – 4 mharc grádaithe Teacht leis an bhfad a ordáíodh = 2 mharc	6 mharc
--	---------

Iomlán 30 marc

5. Eagrú agus Cur i láthair na dTorthaí
10 PSÁ @ 2 mharc an ceann
Iomlán 20 marc

(Féach Aguisín 1 maidir le Liosta Ábhar)

CUID 1 – CEISTEANNA GEARRFHREAGRA – 100 MARC

Freagair DEICH gceist
Tá na Ceisteanna go léir ar aon mharc

1. Trasghearradh den Domhan

(i)

Croí Amuigh	B	2 mharc
Sruth comhiompair sa mhaintlín	C	2 mharc
Croí Istigh	D	2 mharc
Droim Lár-Aigéin	E	2 mharc
Trinse aigéin	A	2 mharc

Iomlán marcanna 10

2. Aeráid

(i)

San Iarthar 2 mharc

(ii)

Lagrach / Cioclón 2 mharc

(iii)

(a) Mí Feabhra	2 mharc
(b) Mí na Samhna	2 mharc
(c) Ainm Inghlactha	2 mharc

Iomlán marcanna 10

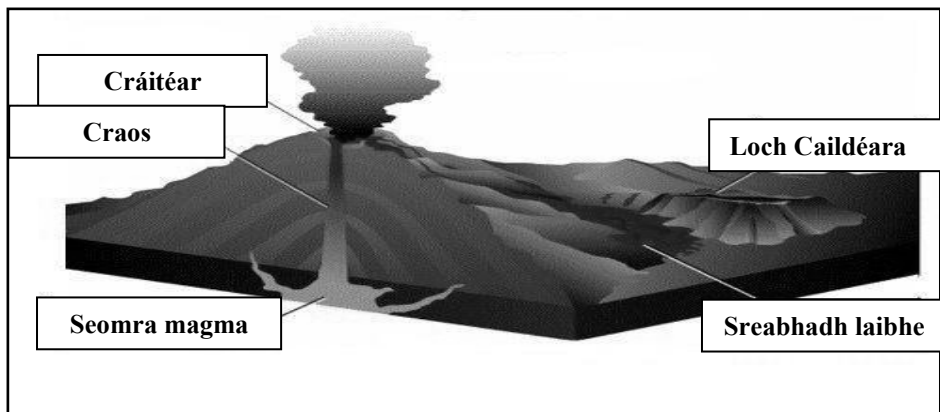
3. Réigiúin

A	4	2 mharc
B	5	2 mharc
C	3	2 mharc
D	2	2 mharc
E	1	2 mharc

Iomlán marcanna 10

4. Tírghnéithe Bolcánacha

Cúig théarma @ 2 mharc an ceann mar seo a leanas:

Iomlán marcanna 10

5. Léarscáil de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis

Scrúdaigh an Léarscáil de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis atá ag gabháil leis an bpáipéar seo.

(i)	An fad ceart	5 mharc grádaithe
(ii)	Fáschoill bhuaircíneach	5 mharc

Iomlán marcanna 10

6. Léarscáil de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis

(i)	▪ Teileafón Poiblí▪ Clós / imfhálú etc.▪ Ionad páirceála▪ Galfchúrsa 18 Poll	2 mharc2 mharc2 mharc2 mharc
(ii)	263	2 mharc

Iomlán marcanna 10

7. Aerfótagraf agus Léarscáil de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis

(i)	Suíomh	2 mharc
	Suíomh	2 mharc
	Suíomh	2 mharc
(ii)	Droichead an Diolúnaigh	2 mharc
	An tagairt eangaí ceart	2 mharc

Iomlán marcanna 10

8. Tírdhreach Carstach

Cúig fhocal @ 2 mharc an ceann mar seo a leanas:

Is é a thugtar ar an charraig dhríodair san fhótagraf ná **AOLCHLOCH**. An próiseas a dhéanann síonchaitheamh uirthi ná an **CARBONÁITIÚ**. Tuaslagann seo an charbónáit chailciam sna carraigeacha agus foirmíonn eitrí doimhne ar a dtugtar **GRÍOGA**. Bloic ingearacha ar a dtugtar **CINTEANNA** a scarann na heitrí seo óna chéile. Cruthaíonn seo tírdhreach ar a dtugtar **PÁBHÁIL** Aolchloiche.

Iomlán marcanna 10

9. Gnéithe Cósta agus Gnéithe Oighreacha

(i)	Soirc / coire / comloch	2 mharc
(ii)	Airéit	2 mharc
(iii)	Creimeadh	2 mharc
(iv)	Gob Gainimh etc	2 mharc
(v)	Sil-leagan	2 mharc

Iomlán marcanna 10

10. Reiligiúin an Domhain

(i)	Críostaí	2 mharc
(ii)	Búdaíoch	2 mharc
(iii)	27	2 mharc
(iv)	13	2 mharc
(v)	Graf inghlactha ar bith	2 mharc

Iomlán marcanna 10

11. Íomhánna Satailíte

Haraicín	F	2 mharc
Oighearshruth cúlaitheach	A	2 mharc
Limistéar uirbeach	E	2 mharc
Fásach	C	2 mharc
Sliabh Everest	D	0 marc
Bolcán ag pléascadh	B	2 mharc

Iomlán marcanna 10

12. Tírghnéithe Abhann

(i)	Eas	C	2 mharc
	Speir Chomhthrasnach	B	2 mharc
	Lúb	A	2 mharc
(ii)	Cúis a lua		2 mharc
(iii)	Cúis a lua		2 mharc

Iomlán marcanna 10

CUID A DÓ – CEISTEANNA STRUCHTÚRTHA – 300 MARC

Ní mór duit tabhairt faoi **THRÍ** cheist mar seo a leanas:

- **DHÁ** cheist as **Roinn 1**:
 - Ceist **amháin** as na Ceisteanna 1, 2 agus 3
AGUS
 - Ceist **amháin** as na Ceisteanna 4, 5 agus 6
- Ceist **AMHÁIN** as **Roinn 2**

ROINN 1 – CROÍ-AONOID

Na Ceisteanna 1 go dtí 6

NÍ MÓR duit tabhairt faoi **DHÁ** cheist:

CEIST AMHÁIN as **Pátrúin agus Próisis sa Chomhshaol Fisiceach**

AGUS

CEIST AMHÁIN as **Tíreolaíocht Réigiúnach**

PÁTRÚIN AGUS PRÓISIS SA CHOMHSHAOL FISICEACH

Na Ceisteanna 1 go dtí 3

Freagair ceist **AMHÁIN**

Ceist 1

A. Teorainneacha Plátaí

Déan staidéar ar na léaráidí thíos agus freagair na ceisteanna a leanas i do fhreagarleabhar:

- (i) Meaitseáil gach cur síos thíos leis an teorainn phlátaí cheart thuas:

Scéim

Coinbhéirseach	5 mharc
Claochlúchán	5 mharc
Dibhéirseach	5 mharc

- (ii) Tá Droim Lár-Aigéin ag ceann de na teorainneacha plátaí thuas. Cé acu ceann?

Scéim

Dibhéirseach	5 mharc
---------------------	----------------

- (iii) Faightear Fillsléibhte ag ceann de na teorainneacha plátaí thuas. Cé acu ceann?

Scéim

Coinbhéirseach	5 mharc
-----------------------	----------------

- (iv) Ainmnigh sampla d'Fhillsléibhte.

Scéim

Sampla ainmnithe ar bith	5 mharc
---------------------------------	----------------

Iomlán marcanna 30

B. Próisis Dromchla

Freagair (i) nó (ii)

- (i) Déan cur síos agus míniú ar phróiseas ollghluaiseachta **amháin**.

Scéim

Próiseas amháin ar bith a mhíniú @ 30 marc =	30 marc
Próiseas a ainmniú =	3 mharc
9 PSÁ @	3 mharc an ceann
	27 marc

(Ceadáítear sampla ainmnithe i ndáil le PSÁ amháin)

Iomlán marcanna 30

NÓ

(ii) Roghnaigh ceann **amháin** de na próisis dromchla a leanas:

- Gníomhaíocht farraige / mhuirí
- Gníomhaíocht abhann
- Oighearoibriú.

Mínigh agus léaráid(i) á n-úsáid agat conas a foirmíodh tírghné **amháin** in Éirinn mar thoradh ar an bpróiseas a roghnaigh tú.

Scéim

Foirmiú tírghné amháin in Éirinn @ 30 marc =	30 marc
Tírghné a ainmniú =	2 mharc
Léaráid/léaráidí	
Dhá ghné @ 2 mharc an ceann	4 mharc
Míniúchán ar fhoirmiú tírghné	
8 PSÁ @ 3 mharc an ceann	24 marc
(Ní mór míniúchán ar phróiseas a bhaineann le hábhar i ndáil le PSÁ amháin ar a laghad)	
(Ceadáítear sampla ainmnithe as Éirinn i ndáil le PSÁ amháin)	
	Iomlán marcanna 30

C. Idirghníomhaíocht an Duine le Timthriall na gCarraigeacha

Déanann an duine idirghníomhaíocht le timthriall na gcarraigeacha i mórán slite. Ina measc seo tá:

- Sirtheoireacht ola agus gáis
- Mianadóireacht
- Cairéalú
- Táirgeadh fuinnimh gheoiteirmigh.

Agus tú ag tagairt do shampla amháin a bhfuil staidéar déanta agat air, mínigh go mion idirghníomhaíocht **amháin** acu seo atá liostaithe thuas.

Scéim

Míniúchán dhá PSÁ déag @ 3 mharc an ceann	36 marc
Sampla	4 mharc

Iomlán marcanna 40

Ceist 2

A. Léarscáil na Suirbhéireachta Ordanáis

Scrúdaigh an léarscáil 1:50,000 de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis a thugtar leis an bpáipéar seo.

Tarraing sracléarscáil den limistéar a thaispeántar air agus ar an tsracléarscáil sin **marcáil** agus **ainmnigh** iad seo a leanas:

- Abhainn na Siúire
- Cnoc **ainmnithe**
- Siúlbealach le comharthaí ar a dtugtar The South Leinster Way
- Limistéar talún os cionn 200 méadar ó thuaidh ó Abhainn na Siúire
- Lúb ar Abhainn na Siúire (Marcáil ar an tsracléarscáil le X í, le do thoil).

Scéim

Sracléarscáil a Tharraingt =

5 mharc grádaithe

▪ Teorainneacha/fráma =

1 mharc amháin

▪ Comhréir

2 mharc grádaithe

▪ Cuma ghinearálta =

2 mharc grádaithe

Sa chás gur léir gur rianaíocht a rinneadh, ceadaítear 50% de na marcanna a gnóthaíodh i ndáil leis na gnéithe éagsúla ACH 0 as 5 mharc i ndáil leis an tsracléarscáil. 5 mhír a mharcáil agus a shonrú @

5 mharc grádaithe

Taispeáint =

3 mharc grádaithe

Ainmniú/sonrú

2 mharc

Iomlán marcanna 30

B. Creathanna talún

(i) Cad ba **mhéid** (neart) don chrith talún ag an eipealár?

Scéim

Méid	Marc
6.3	2

(ii) Cén **t-am** ar bhuail an crith talún?

Scéim

Am	Marc
1.32pm	2

(iii) Cé **mhéad** baile inar fógraíodh básanna de thoradh ar an gcrith talún?

Scéim

Líon na mbailte	Marc
5	3

(iv) Mínigh go mion conas a tharlaíonn creathanna talún.

Scéim

11 PSÁ @ 3 mharc an ceann

33 mharc grádaithe

Iomlán marcanna 40

C. Idirghníomhaíocht an Duine

Déan cur síos agus míniú ar conas a dhéanann an duine iarracht ar cheann **ambáin** de na próisis a leanas a smachtú:

- Próisis Abhann
- Próisis Cósta
- Ollghluaiseacht.

Scéim

Bealaí ina ndéanann an duine iarracht próisis dromchla a smachtú @ 30 marc grádaithe.

Modh smachta a ainmniú =

3 mharc

Míniú/cur síos ar an modh

9 PSÁ @

3 mharc an ceann

27 marc

Iomlán marcanna 30

Ceist 3

A. Ollghluaiseacht agus Síonchaitheamh

I do fhreagarleabhar:

(i) Meaitseáil gach íomhá leis an téarma ceart thíos:

Scéim

• C	5 mharc
• A	5 mharc
• B	5 mharc

(ii) Luaigh cé acu toradh ar an ollghluaiseacht nó ar an síonchaitheamh atá i ngach íomhá.

Scéim

• Scileach	Síonchaitheamh	5 mharc
• Idirthéaltú	Ollghluaiseacht	5 mharc
• Maidhm shneachta	Ollghluaiseacht	5 mharc

Iomlán marcanna 30

B. Carraigeacha

(i) Ainmnigh cineál **amháin** de charraig dhríodair.

Scéim

Cineál amháin carraige a ainmniú **2 mharc**

(ii) Luaigh **láthair ar leith** in Éirinn inar féidir an cineál seo carraige dríodair a fháil?

Scéim

Láthair ar leith in Éirinn **2 mharc**

(iii) Déan cur síos ar conas a fhoirmítear na carraigeacha dríodair.

Scéim

12 PSÁ @ 3 mharc an ceann

36 marc grádaithe

Iomlán marcanna 40

C. Sionchaitheamh

Is é is sionchaitheamh ann ná próiseas ina mbristear suas carraigeacha agus ithir agus d'fhéadfadh sé tarlú mar thoradh orthu seo a leanas:

- Gníomhaíocht Reo is Coscartha
- Carbónáitiú.

Déan cur síos agus míniú ar cheann **amháin** de na próisis sionchaithimh seo.

Scéim

Míniúchán ar phróiseas sionchaithimh amháin ar bith = 30 marc

10 PSÁ @ 3 mharc an ceann 30 marc

Iomlán marcanna 30

TIREOLAÍOCHT RÉIGIÚNACH

Na Ceisteanna 4 go dtí 6

Freagair ceist AMHÁIN

Ceist 4

A. Scileanna Léarscáile

Tarraing sracléarscáil de réigiún **Ilchríochach / Fo-ilchríochach** a bhfuil staidéar déanta agat air.

Ar an léarscáil seo, **marcáil** agus **ainmnigh**:

- Abhainn ainmnithe amháin
- Dhá bhaile nó dhá chathair ainmnithe
- Sliabh ainmnithe amháin.

Scéim

Sracléarscáil de réigiún =

6 mharc grádaithe

4 mhír a mharcáil agus a ainmniú @ 6 marks grádaithe

Abhainn a ainmniú	Ainmniú	2 mharc
	Léiriú	4 mharc grádaithe
Baile/Cathair a ainmniú	Ainmniú	2 mharc
	Léiriú	4 mharc grádaithe
Baile/Cathair a ainmniú	Ainmniú	2 mharc
	Léiriú	4 mharc grádaithe
Sliabh a ainmniú	Ainmniú	2 mharc
	Léiriú	4 mharc grádaithe

Iomlán marcanna 30

B. Talmhaíocht in Éirinn

Mínigh conas a bhíonn tionchar ag aon **dá** cheann acu seo a leanas ar fhorbairt na talmhaíochta i **réigiún in Éirinn** a bhfuil staidéar déanta agat air:

- Rilíf agus ithreacha
- Aeráid
- Beartais an AE
- Margaí.

Luaigh ainm an réigiúin go soiléir i do fhreagra.

Scéim

An réigiún in Éirinn a ainmniú

4 mharc

Dhá thoisc @

36 marc

Toisc 1 a mhíniú

6 PSÁ @

3 mharc an ceann

18 marc

Toisc 2 a mhíniú

6 PSÁ @

3 mharc an ceann

18 marc

Iomlán Marcanna 40

C. Turasóireacht

Mínigh **dhá** bhuntáiste atá ag an turasóireacht i ngeilleagar **Réigiún Eorpaigh (nach bhfuil in Éirinn)** a bhfuil staidéar déanta agat air.

Luaigh ainm an réigiúin go soiléir i do fhreagra.

Scéim

An réigiún a ainmniú **3 mharc**

Buntáiste 1 a lua **3 mharc**

An bhuntáiste don gheilleagar a mhíniú
4 PSÁ @ **3 mharc an ceann** **12 marc**

Buntáiste 2 a lua **3 mharc**

An bhuntáiste don gheilleagar a mhíniú
3 PSÁ @ **3 mharc an ceann** **9 marc**

Iomlán marcanna 30

Ceist 5

A. Beartas an Aontais Eorpaigh

Scrúdaigh an phíchairt thuas a léiríonn an céatadán de chaiteachas an Aontais Eorpaigh ar an CBT (*CAP*), de réir ballstáit. Freagair na ceistanna a leanas i do fhreagarleabhar:

- (i) Cad dó a seasann na litreacha CBT?
- (ii) Ríomh céatadán caiteachais an AE ar an CBT in Éirinn, a bhfuil an lipéad X air ar an bpíchairt.
- (i) Ainmnigh ballstát amháin eile den AE nach bhfuil ainmnithe sa phíchairt thuas.
- (ii) Liostaigh dhá shlí inar bhain Éire tairbhe as an CBT.

Scéim

Cúig mhír sonraithe go cruinn @ 6 mharc an ceann mar seo a leanas:

	Freagra	Marc
(i)	An Comhbheartas Talmhaíochta	6
(ii)	3%	6
(iii)	Tír inghlactha ar bith a ainmniú	6
(iv)	Slí 1	6
	Slí 2	6

Iomlán marcanna 30

B. Réigiún Eorpach

Déan cur síos ar fhorbairt tionscal déantúsaíochta i **réigiún Eorpach** (nach bhfuil in **Éirinn**) a bhfuil staidéar déanta agat air.

Luaigh ainm an réigiúin go soiléir i do fhreagra.

Scéim

An réigiún san Eoraip (nach in Éirinn atá) a ainmniú 4 mharc amháin

Cur síos ar fhorbairt ar an tionscal déantúsaíochta 36 marc

12 PSÁ @ 3 mharc an ceann

Iomlán marcanna 40

C. Réigiún uirbeacha

Mínigh **dhá** chúis ar tháinig fás ar limistéar uirbeach **amháin** i réigiún a bhfuil staidéar déanta agat air.

Luaigh ainm an limistéir uirbigh go soiléir i do fhreagra.

Scéim

An limistéar uirbeach a ainmniú

3 mharc

Cúis 1 a lua

3 mharc

An toisc a mhíniú

4 PSÁ @

3 mharc an ceann

12 marc

Cúis 2 a lua

3 mharc

An toisc a mhíniú

3 PSÁ @

3 mharc an ceann

9 marc

Iomlán marcanna 30

Ceist 6

A. Éire - Réigiúin

Tarraing sracléarscáil d'Éirinn.

Ar an tsracléarscáil **marcáil** agus **ainmnigh**:

- Réigiún amháin a bhfuil staidéar déanta agat air
- Abhainn ainmnithe amháin sa réigiún
- Sliabh ainmnithe amháin sa réigiún
- Aerfort nó calafort amháin sa réigiún.

Scéim

Sracléarscáil d'Éirinn = **6 mharc grádaithe**

4 mhír a mharcáil agus a ainmniú @ 6 mharc grádaithe

Réigiún	Ainmniú	2 mharc
	Léiriú	4 mharc grádaithe
Abhainn	Ainmniú	2 mharc
	Léiriú	4 mharc grádaithe
Sliabh	Ainmniú	2 mharc
	Léiriú	4 mharc grádaithe
Aerfort/Port	Ainmniú	2 mharc
	Léiriú	4 mharc grádaithe
		Iomlán marcanna 30

B. Réigiúin Ilchríochacha / Réigiúin Fho-ilchríochacha

Ainmnigh réigiún Ilchríochach / réigiún Fho-ilchríochach amháin a bhfuil staidéar déanta agat air.

Déan cur síos ar fhorbairt cheann **amháin** acu seo a leanas sa réigiún sin:

- Turasóireacht
- Talmhaíocht.

Scéim

Réigiún Ilchríochach/Fo-ilchríochacha a ainmniú **3 mharc**

Cur síos ar fhorbairt na turasóireachta nó na talmhaíochta **27 marc**

9 PSÁ @ **3 mharc an ceann**

Iomlán marcanna 30

C. Fairsingiú na hEorpa agus Éire

Sa bhliain 2004 ghlac deich dtír nua ballraíocht san Aontas Eorpach.

- (i) Ainmnigh toradh dearfach **amháin** a bhí air sin **in Éirinn** agus déan cur síos air.

- (ii) Ainmnigh fadhb **amháin** a chruthaigh seo **d'Éirinn** agus déan cur síos uirthi.

Scéim

(i) Toradh tairbheadh d'Éirinn a ainmniú	2 mharc
An toradh a mhíniú	
6 PSÁ @	3 mharc an ceann
	18 marc
(ii) Fadhb d'Éirinn a ainmniú	2 mharc
An fhadhb a mhíniú	
6 PSÁ @	3 mharc an ceann
	18 marc

Iomlán marcanna 40

ROINN 2 – TOGHAONAD

Na Ceisteanna 7 go dtí 12

NÍ MÓR duit tabhairt faoi aon cheist **AMHÁIN** as **CEAHTAR** de

Pátrúin agus Próisis i nGníomhaíochtaí Geilleagracha

NÓ

Pátrúin agus Próisis i gComhshaol an Duine

PÁTRÚIN AGUS PRÓISIS I NGNÍOMHAÍOCHTAÍ GEILLEAGRACHA

Na Ceisteanna 7 go dtí 9

Ceist 7

A. Staitistic

Rátaí Dífhostaíochta in Éirinn

Bliain	% Dífhostaithe
2007	4.6
2008	6.4
2009	11.6
2010	14.8

Taispeánann an tábla thuas an céatadán de na daoine a bhí dífhostaithe in Éirinn in 2007, 2008 agus 2009 agus an céatadán atá tuartha do 2010.

(i) Bain úsáid as **grafpháipéar** chun na sonraí seo a léiriú ar ghraf.

Scéim

Graf a tharraingt @ 21 marc grádaithe

Cuma ghinearálta ar an ngrafpháipéar

Ais ingearach lipéadaithe - Ciorcal

Ais chothrománach lipéadaithe - Lárnaíthe

4 Mhír @ 4 mharc an ceann grádaithe

2 mharc

3 mharc grádaithe

3 mharc grádaithe

16 marc

(Fo-iomlán 24)

(ii) In do fhreagarleabhar, mínigh go hachomair cén fáth a bhfuil méadú ag teacht ar an dífhostaíocht in Éirinn.

Scéim

An chúis le hardú ar an ráta dífhostaíochta a mhíniú

2 PSÁ @

3 mharc an ceann

6 mharc

(Fo-iomlán 6)

Iomlán marcanna 30

B. Geilleagar i mBéal Forbartha

‘Chuir an coilíneachas bac ar fhorbairt gheilleagrach tíortha áirithe.’

Agus tú ag tagairt do thír nó do réigiún i mbéal forbartha ar a bhfuil staidéar déanta agat déan cur síos ar **dhá** shlí ina bhfuil srian curtha ag an gcoilíneachas ar fhorbairt an réigiúin sin.

Scéim

An tír/réigiún i mbéal forbartha a ainmniú		3 mharc
Slí 1 a lua		3 mharc
Míniú ar an tslí		
4 PSÁ @	3 mharc an ceann	12 marc
Slí 2 a lua		3 mharc
Míniú ar an tslí		
3 PSÁ @	3 mharc an ceann	9 marc
		Iomlán marcanna 30

C. Cuideachtaí Ilnáisiúnta

- (i) Tabhair **ainm** agus **suíomh** cuideachta ilnáisiúnta amháin a bhfuil staidéar déanta agat air.

Scéim

Ainm	4 mharc
Suíomh	4 mharc

- (ii) Ainmnigh táirge **amháin** a dhéanann an chuideachta ilnáisiúnta a d’ainmnigh tú.

Scéim

Táirge a ainmniú	5 mharc
-------------------------	----------------

- (iii) Déan cur síos agus míniú ar **dhá** chúis ar lonnagh an chuideachta ilnáisiúnta a d’ainmnigh tú san áit ina bhfuil sí.

Scéim

Cúis 1 a lua		3 mharc
4 PSÁ @	3 mharc an ceann	12 marc
Cúis 2 a lua		3 mharc
3 PSÁ @	3 mharc an ceann	9 marc

Iomlán marcanna 40

Ceist 8

A. Léarscáil na Suirbhéireachta Ordanáis

Scrúdaigh an léarscáil 1:50,000 de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis agus an eochair eolais a thugtar leis an bpáipéar seo.

Tarraing sracléaráid den limistéar a thaispeántar agus ar an tsracléarscáil sin marcáil agus ainmnigh iad seo a leanas:

- An limistéar de Charraig na Siúire atá faoi fhoirgnimh
- An líne iarnróid
- Príomhbhóthar Náisiúnta an N24
- Líne tharchuir leictreachais
- Crann (*mast*) ar an taobh thuaidh den léarscáil.

Scéim:

Sracléarscáil a tharraingt =

5 Mharc grádaithe

▪ Teorainneacha/fráma =

1 mharc amháin

Comhréir (tírdhreach) =

2 mharc grádaithe

▪ Cuma ghinearálta =

2 mharc grádaithe

Sa chás gur léir gur rianaíocht a rinneadh, ceadáítear 50% de na marcanna a gnóthaíodh i ndáil leis na gnéithe éagsúla ACH 0 as 5 mharc i ndáil leis an tsracléarscáil.

5 mhír a mharcáil agus a shonrú @

5 mharc grádaithe

Léiriú =

3 mharc grádaithe

Ainmniú/sonrú

2 mharc

Iomlán marcanna 30

B. Báisteach Aigéadach

(i) Mínigh conas a thagann ann don bháisteach aigéadach.

Scéim

Míniú conas a thagann ann don bháisteach aigéadach

2 PSÁ @ 3 mharc an ceann

6 mharc

(Fo-iomlán 6)

(ii) Ainmnigh **dhá iarmhairt** ar an mbáisteach aigéadach agus déan cur síos orthu.

Scéim

Dhá iarmhairt

Iarmhairt 1

Ainmniú

2 mharc

Míniú 3 PSÁ @ 3 mharc an ceann

9 marc

Iarmhairt 2

Ainmniú

2 mharc

Míniú 3 PSÁ @ 3 mharc an ceann

9 marc

(Fo-iomlán 22)

(iii) Mol **dhá bheart** a d'fhéadfaí a dhéanamh chun na hiarmhairtí seo a laghdú.

Scéim

Dhá bheart

Beart 1

2 PSÁ @ 3 mharc an ceann

6 mharc

Beart 2

2 PSÁ @ 3 mharc an ceann

6 mharc

(Fo-iomlán 12)

Iomlán marcanna 40

C. Míniú conas a thagann ann don bháisteach aigéadach

‘D’fhéadfadh sé go mbeadh coimhlínt idir leasa áitiúla mar thoradh ar fhorbairt gníomhaíochtaí geilleagracha agus saothrú acmhainní nádúrtha.’

Pléigh an ráiteas seo agus tú ag tagairt do shampla **amháin** a bhfuil staidéar déanta agat air.

Scéim

Sampla a ainmniú

3 mharc

Plé ar an ráiteas

27 marc

9 PSÁ @

3 mharc an ceann

Iomlán marcanna 30

Ceist 9

A. Forbairt Gheilleagrach

Déan staidéar ar an léarscáil thuas agus freagair na ceisteanna a leanas:

(i) Cad dó a seasann na litreacha TFD?

Scéim

An tInnéacs um Fhorbairt Dhaonna **6 mharc**

(ii) Ainmnigh na trí athróg a úsáidtear chun an TFD a ríomh.

Scéim

Trí athróg @ 2 mharc an ceann **6 mharc**

(iii) Cén catagóir TFD ina bhfuil Éire?

Scéim

0,90-0,96 **6 mharc**

(iv) Mínigh go hachomair cén fáth a bhfuil TFD na hAfraice íseal.

Scéim

Míniú

2 PSÁ @ 3 mharc an ceann **6 mharc**

(v) Tomhas eile ar an bhforbairt gheilleagrach é an OTI (*GDP*). Cad dó a seasann na litreacha OTI?

Scéim

Olltáirge Intíre **6 mharc**

Iomlán marcanna 30

B. Aerfótagraf

Scrúdaigh an t-aerfótagraf a thugtar leis an bpáipéar seo.

Samhlaigh go bhfuil sé de chúram ort suíomh oiriúnach a aimsiú chun monarcha nua a thógáil in aice le baile Charraig na Siúire.

(i) Luaigh go soiléir cá lonnófa an mhonarcha agus tú ag baint úsáide as an nodaireacht aitheanta (cúlra ar clé, etc.).

Scéim

Ionad ceart **6 mharc**

(ii) Mínigh cúis **amháin** ar son an tsuímh seo.

Scéim

Cúis ar a son **3 mharc**

Míniú ar an gcúis

3 PSÁ @ **3 mharc an ceann** **9 marc**

(iii) Mínigh cúis **amháin** go mb'fhéidir go gcuirfeadh daoine áitiúla i gcoinne thógáil na monarchan.

Scéim

Cúis ina aghaidh **3 mharc**

Míniú ar an gcúis

3 PSÁ @ **3 mharc an ceann** **9 marc**

Iomlán marcanna 30

C. Éire agus an tAontas Eorpach

Faigheann geilleagar na hÉireann maoiniú ón Aontas Eorpach tríothu seo a leanas:

- An Comhbheartas Talmhaíochta
- An Comhbheartas Iascaireachta
- Ciste Forbraíochta Réigiúnaí na hEorpa.

Roghnaigh ceann **amháin** díobh siúd thuas agus mínigh go mion **dhá** shlí ina dtéann sé chun leasa do gheilleagar na hÉireann.

Scéim

An beartas a ainmniú

1 mharc amháin

**Slí 1 a lua
6 PSÁ @**

3 mharc an ceann

**3 mharc
18 marc**

**Slí 2 a lua
5 PSÁ @**

3 mharc an ceann

**3 mharc
15 marc**

Iomlán marcanna 40

PÁTRÚIN AGUS PRÓISIS I GCOMHSHAOL AN DUINE

Na Ceisteanna 10 go 12

Ceist 10

A. Struchtúr Daonra

Scrúdaigh an phirimid daonra de Chathair Chorcaí thuas agus freagair na ceisteanna a leanas:

(i) Cén céatadán de na baineannaigh atá san aoisghrúpa 10 - 14?

Scéim

2.59

6 mharc

(ii) Cad é an t-aoisghrúpa is mó?

Scéim

20-24

6 mharc

(iii) Cé acu is airde, céatadán na mbaineannach nó céatadán na bhfireannach san aoisghrúpa 80 - 84?

Scéim

Baineannaigh

6 mharc

(iv) Ríomh céatadán na leanaí, idir fhireann agus bhaineann, atá san aoisghrúpa 0 - 4.

Scéim

4.74

6 mharc

(v) Mínigh slí amháin a bhfuil an phirimid daonra seo difriúil le pirimid daonra cathrach sa chuid sin den domhan atá i mbéal forbartha.

Scéim

Slí a mhíniú

Dhá PSÁ @ 3 mharc an ceann

6 mharc

Iomlán marcanna 30

B. Imirce

- (i) Déan cur síos agus míniú ar thoradh **dearfach amháin** ar dhaoine a bheith ag dul ar imirce.

Scéim

Toradh dearfach a lua 3 mharc

Cur síos agus míniú ar thoradh tairbheach

4 PSÁ @ 3 mharc an ceann 12 marc

- (ii) Déan cur síos agus míniú ar thoradh **dhiúltach amháin** ar dhaoine a bheith ag dul ar imirce.

Scéim

Toradh diúltach a lua 3 mharc

Cur síos agus míniú ar thoradh dochair

4 PSÁ @ 3 mharc an ceann 12 marc

Iomlán marcanna 30

C. Gréasáin Lonnaíochta

- (i) Ainmnigh **dhá** ghréasán lonnaíochta tuaithe atá le feiceáil ar léarscáil na Suirbhéireachta Ordanáis a thugtar leis an bpáipéar seo, agus luaigh tagairt eangaí a suímh.

Scéim

Dhá phátrún a ainmniú @ 3 mharc an ceann 6 mharc

Suíomh an dá phátrún a lua @ 5 mharc an ceann 10 mharc grádaithe
(*Fo-iomlán 16 marc*)

- (ii) Mínigh go mion forbairt na ngréasán seo.

Scéim

Dhá phátrún a mhíniú

Pátrún 1

Ceithre PSÁ @ 3 mharc an ceann 12 marc

Pátrún 2

Ceithre PSÁ @ 3 mharc an ceann 12 marc

(*Fo-iomlán 24 marc*)

Iomlán marcanna 40

Ceist 11

A. Dinimic Daonra

Rátaí Mortlaíochta Naíonán, 2009

- (i) Bain úsáid as **grafpháipéar** chun na sonraí seo a léiriú ar ghraf.

Scéim

Graf a tharraingt @ 21 marc grádaithe.

Cuma ghinearálta ar an ngrafpháipéar

Ais ingearach lipéadaithe - Ciorcal

Ais chothrománach lipéadaithe - Lárnaithe

4 Mhír @ 4 mharc an ceann grádaithe

2 mharc

3 mharc grádaithe

3 mharc grádaithe

16 mharc

(Fo-iomlán 24)

- (ii) I do fhreagarleabhar, mínigh cén fáth a bhfuil ráta mortlaíochta na naíonán níos airde i dtíortha i mbéal forbartha ar chuma na Céinia?

Scéim

Míniú ar rátaí mortlaíochta naíonán a bheith níos airde i dtíortha atá i mbéal forbartha

2 PSÁ @

3 mharc an ceann

6 mharc

(Fo-iomlán 6)

Iomlán marcanna 30

B. Forbairt Bailte

Scrúdaigh an t-aerfótagraf agus an léarscáil 1:50,000 de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis agus an eochair eolais a thugtar leis an bpáipéar seo.

Bain úsáid as an léarscáil **agus** an aerfótagraf agus mínigh **trí** chúis ar tháinig forbairt ar bhaile Charraig na Siúire sa suíomh ag a bhfuil sé inniu.

Scéim

Cúis 1

An chúis a mhíniú

4 PSÁ @

3 mharc an ceann

12 marc

Cúis 2

An chúis a mhíniú

3 PSÁ @

3 mharc an ceann

9 marc

Cúis 3

An chúis a mhíniú

3 PSÁ @

3 mharc an ceann

9 marc

Trí mhír fianaise ón léarscáil nó ón aerfótagraf (2:1 nó 1:2)

10 marc

An chéad mhír fianaise 4

An dara mír fianaise 3

An tríú mír fianaise 3

Iomlán marcanna 40

C. Fás Cathracha sa chuid sin den Domhan atá i mbéal Forbartha

- (i) Ainmnigh cathair **amháin** sa chuid sin den domhan atá i mbéal forbartha agus a bhfuil fás mór tagtha uirthi le blianta anuas.

Scéim

Cathair inghlactha ar bith a ainmniú **3 mharc**

- (ii) Luaigh cúis **amháin** ar fhás an chathair seo go tapa.

Scéim

Cúis a lua **3 mharc**

- (iii) Déan cur síos ar fhadhb **amháin** atá mar thoradh ar an bhfás tapa seo.

Scéim

An fhadhb a lua **3 mharc**

Cur síos ar an bhfadhb

Trí PSÁ @ 3 mharc an ceann **9 marc**

- (iv) Mínigh réiteach **amháin** ar an bhfadhb seo.

Scéim

An fhadhb a lua **3 mharc**

Réiteach a mhíniú

Trí PSÁ @ 3 mharc an ceann **9 marc**

Iomlán marcanna 30

Ceist 12

A. Talamhúsáid i gCathracha

Scrúdaigh an t-aerfótagraf a thugtar leis an bpáipéar seo.

Tarraing sracléarscáil den limistéar a thaispeántar san fhótagraf. Ar an sracléarscáil **marcáil** agus **ainmnigh** iad seo a leanas:

- Séipéal
- Limistéar aeraíochta (caitheamh aimsire)
- An phríomhshráid (Lárcheantar Gnó)
- Ceantar cónaithe nua (tithíocht)
- Droichead.

Scéim:

Sracléarscáil a tharraingt =	5 mharc grádaithe
▪ Teorainneacha/fráma =	1 mharc amháin
▪ Comhréir (tírdhreach) =	2 mharc grádaithe
▪ Cuma ghinearálta =	2 mharc grádaithe

Sa chás gur léir gur rianaíocht a rinneadh, ceadaítear **50%** de na marcanna a gnóthaíodh i ndáil leis na gnéithe éagsúla ACH 0 as **5 mharc** i ndáil leis an tsracléarscáil.

5 mhír a mharcáil agus a shonrú @	5 mharc grádaithe
Léiriú =	3 mharc grádaithe
Ainmniú/sonrú	2 mharc
	Iomlán marcanna 30

B. Ródhaonra

‘Tá ródhaonra in áiteanna áirithe ar domhan. Bíonn an ródhaonra i gceist nuair atá an iomarca daoine i réigiún i gcoibhneas leis na hacmhainní atá ar fáil chun caighdeán maireachtála sásúil a chur ar fáil.’

(i) Ainmnigh réigiún **amháin** ar domhan a bhfuil ródhaonra ann.

Scéim

Réigiún a ainmniú	4 mharc
--------------------------	----------------

(ii) Mínigh go mion cúis **amháin** leis an ródhaonra sa réigiún atá ainmnithe agat.

Scéim

Míniú	3 mharc
Ceithre PSÁ @ 3 mharc an ceann	12 marc

(iii) Déan cur síos mion ar fhadhb **amháin** atá mar thoradh ar an ródhaonra.

Scéim

An fhadhb a lua	3 mharc
Ceithre PSÁ @ 3 mharc an ceann	12 marc

(iv) Mol réiteach **amháin** ar fhadhb an ródhaonra.

Scéim

Réiteach a mholadh	6 mharc
Dhá PSÁ @ 3 mharc an ceann	

Iomlán marcanna 40

C. Feidhmeanna Uirbeacha ag Athrú

Mínigh **dhá** fheidhm atá ag ceantar uirbeach a bhfuil staidéar déanta agat air.

Luaigh ainm an cheantair uirbigh go soiléir i do fhreagra.

Scéim

An limistéar uirbeach a ainmniú

3 mharc

Feidhm 1 a lua

3 mharc

An fheidhm a mhíniú

4 PSÁ @ 3 mharc an ceann

12 marc

Feidhm 2 a lua

3 mharc

An fheidhm a mhíniú

3 PSÁ @ 3 mharc an ceann

9 marc

Iomlán marcanna 30

Aguisín 1 – Topaicí don Fhiosrúchán Tíreolaíochta

Liosta de na hÁbhair don Fhiosrúchán Tíreolaíochta 2010

- 1. Próisis gheomorfacha an chreimthe i dtimpeallacht aibhneach, chósta nó oighreach.**
- 2. Próisis gheomorfacha faoi thalamh i dtimpeallacht charstach.**
- 3. Athrú déimeagrafach i gcomhthéacs áitiúil.**
- 4. Bainistíocht ar cheist a bhaineann leis an timpeallacht áitiúil.**
- 5. Patrúin tráchta i gcomhthéacs tuaithe nó uirbeach.**
- 6. Athruithe ar an talamhúsáid i gcomhthéacs áitiúil.**

Marcanna Breise as ucht freagairt trí Ghaeilge

Léirítear sa tábla thíos an méid marcanna breise ba chóir a bhronnadh ar iarrthóirí a ghnóthaíonn níos mó ná 75% d'iomlán na marcanna.

N.B. Ba chóir marcanna de réir an ghnáthráta a bhronnadh ar iarrthóirí nach ghnóthaíonn thar 75% d'iomlán na marcanna. Ba chóir freisin an marc bónais sin a shlánú síos.

Iomlán: 400 Gnathráta: 10%

Bain úsáid as an ngnáthráta i gcás marcanna suas go dtí 300. Nuair is airde an marc ná sin, féach an tábla thíos.

Bunmharc	Marc Bónais
301 - 303	29
304 - 306	28
307 - 310	27
311 - 313	26
314 - 316	25
317 - 320	24
321 - 323	23
324 - 326	22
327 - 330	21
331 - 333	20
334 - 336	19
337 - 340	18
341 - 343	17
344 - 346	16
347 - 350	15

Bunmharc	Marc Bónais
351 - 353	14
354 - 356	13
357 - 360	12
361 - 363	11
364 - 366	10
367 - 370	9
371 - 373	8
374 - 376	7
377 - 380	6
381 - 383	5
384 - 386	4
387 - 390	3
391 - 393	2
394 - 396	1
397 - 400	0

Fiosrúchán Tíreolaíochta - Ní thugtar san áireamh san iomlán i ndáil le marcanna breise

